

ВИЗИЯТА ЗА БЪДЕЩЕТО В ПОЕЗИЯТА НА ЯВОРОВ И ВАПЦАРОВ

А Той ги погледна и рече: Тогава що значи това, което е писано: „Камъкът, който отхвърлиха зидарите, Той стана глава на ъгъла?“

Лука 20:17

В поезията също има такива камъни, отхвърлени от зидарите. Има поети, останали неразбрани от своите съвременници; поети, чийто дял е страданието – защото са пристъпили една стъпка по-напред от своите близки, защото са съзерцавали един отвъден, недостъпен за тях хоризонт.

Тези поети най-често стават глава на ъгъла в къщата на българската поезия. Това е сграда с много ъгли – има съседни, има и срещуположни. Тъкмо срещуположните задават нейните очертания; те са реперите, които очертават обживяното от нея пространство. Но бидейки срещуположни, тези глави на ъглите принадлежат към една сграда и крепят един свод – благодарение на този крепеж начеващите от тях силови линии се сплитат. Тъкмо за едно сплитане – изнесено в техните представи за бъдещия свят, бих искал да кажа няколко думи.

Преди това обаче нека отново да подчертая нещо, коментирано много пъти спрямо Яворов и Вапцаров: че става дума за самотни и трагични фигури в българската поезия. Че тяхното „днес“ е било наситено с неразбиране, с драматично разминаване между реално битие и поетично верую, с изстраждане на комплекси за неосъщественост и преследване на компенсаторни каузи. И това негативно изживявано „днес“ просто изтласква поетическата енергия към едно утопично *бъдеще* – при Вапцаров, и към един драматично изживяван модел на битието като *безизходен лабиринт* – при Яворов.

Бих добавил едно обстоятелство, което срамежливо се заобикаля в повечето текстове, съизмерващи двамата поети: Вапцаров дири осъществяване там, където Яворов *вече* е минал. И двамата се стремят към Ботевия модел за митопоетично окръгляне на битието – чрез покритие между личния живот и поетичния идеал, но докато Яворов преживява краха и разочарованието от своя опит, съдбата застига Вапцаров, преди да го достигне